

Ochrana a management hmyzu - syntéza

Diverzita hmyzu je v současnosti ohrožena různorodými faktory, od ztráty biotopu, znečištění prostředí, přes invazní druhy, geneticky modifikované organismy po globální změnu klimatu. Negativní faktory mají často synergický efekt. Při zhodnocení výsledků výzkumu ohledně ochrany hmyzu vyvstává šest hlavních principů, které je podstatné uplatňovat v krajinném měřítku: 1) zachovat přírodní rezervace jako zdrojové biotopy, 2) zachovat krajinnou heterogenitu, 3) snížit kontrast mezi zbytkovými ploškami a okolní narušovanou krajinou, 4) „Land sparing“, 5) simulace přírodních podmínek či tradičního obhospodařování, 6) propojit plochy kvalitních biotopů.

Využitelné výstupy:

Diverzita hmyzu je v současnosti ohrožena různorodými faktory, od ztráty biotopu, znečištění prostředí, přes invazní druhy, geneticky modifikované organismy po globální změnu klimatu. Negativní faktory mají často synergický efekt. Při zhodnocení výsledků výzkumu ohledně ochrany hmyzu vyvstává šest hlavních principů, které je podstatné uplatňovat v krajinném měřítku: 1) Zachovat přírodní rezervace jako zdrojové biotopy, zejména pro specializované druhy, které nejsou schopny přežít v pozměněné krajině. Území mají být dostatečně velká, aby byla schopna zajistit přežívání druhů v dlouhodobém měřítku. Často vyžadují příslušný management, který simuluje přírodní podmínky. 2) Zachování krajinné heterogenity. Zachování přirozeně heterogenní krajiny s velkým počtem cenných biotopů je pro ochranu širokého spektra hmyzu zásadní. Podstatné je i zachování přirozených mikrostanovišť, jako je např. vrstva opadanky v listnatém lese, zvýšení mikrostanovištní rozmanitosti prosvětlením zastíněných lesních stanovišť atp. Krajinná heterogenita má zajistit i migraci mezi vývojovými stadii stejného druhu, které vyžadují odlišná stanoviště. 3) Snížení kontrastu mezi zbytkovými ploškami a okolní narušovanou krajinou. Je zřejmé, že je potřebné managementové aktivity soustředit na širší krajinu, nikoli pouze na jednotlivé oddělené plošky. Žádoucí je např. snížit kontrast mezi rezervacemi jako zdrojovými biotopy a okolím, aby mohl být podpořen rozptyl jedinců na další vhodné plochy. 4) „Land sparing“. Mimo rezervace ponechání přírodních plošek – ostrůvků v intenzivní obhospodařované krajině. Pro zachování hmyzu jsou určující kvalita plošky, její rozloha a míra izolovanosti od ostatních lokálních populací. Pro přežívání některých druhů motýlů je kvalita plošky důležitější než její izolovanost. Vyčlenění z intenzivního využívání krajiny ale neznamená, že by zde nemohla být využita nějaká podoba disturbančního režimu. 5) Simulace přírodních podmínek či tradičního obhospodařování a narušování. Simulace přírodních podmínek vyžaduje znalosti historického stavu lokalit a způsoby tradičního využívání. Často není v plné podobě možná a žádoucí kvůli např. intenzivní fragmentaci krajiny, malé rozloze dotčené plošky apod. Disturbanční režim by měl vždy vycházet z cílů a podmínek konkrétní lokality. Je třeba také mít na paměti, že žádný jednotlivý management nebude nikdy prospěšný pro všechny druhy. Důležité je zachovat časoprostorovou rozrůzněnost mezi plochami stejného biotopu (např. při využívání velkými býložravci nebo vypalování). Pastva domácích zvířat může být dobrou náhražkou v případě absence přirozeně se vyskytujících velkých býložravců. 6) Plochy zajišťující spojitost. Je žádoucí podpořit propojení mezi jinak izolovanými populacemi. Koridory jsou liniové prvky, které mohou usnadnit propojení mezi populacemi. Působení ale může být velmi různorodé na různé druhy hmyzu. Koridory mohou umožňovat migraci mezi plochami, slouží jako biotop, filtr, bariéra, zdrojový či propadový biotop. Ne všechny druhy hmyzu jsou ale schopny se podél koridoru pohybovat, takže často působí spíše jako filtr. Liniové prvky, které působí jako pohybové koridory či nášlapné kameny, mohou snížit fragmentaci krajiny a izolovanost jednotlivých plošek. Např. šetrně obhospodařované polní okraje mohou sloužit k rozptylu hmyzu do širšího okolí. Zároveň ale mohou koridory umožnit i šíření invazních a expanzivních druhů. Těchto šest principů poslouží jako určité hrubé vodítko. Je zřejmé, že při ochraně konkrétních ohrožených druhů nebo skupin druhů je třeba postupovat s ohledem na specifika jejich ochrany. Vždy je ale dobré usilovat o zachování dostatečně velkých ploch, jejich kvality a snížené míry izolovanosti.

Zdroj: Samways M.J. 2007: Insect Conservation: A Synthetic Management Approach. Annual Review of Entomology 52: 465-487.

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/ochrana-management-hmyzu-synteza>